

De artistas e arte ignorada: Habelos, hainos...

Ana Gil Medraño

A arte as veces atópase nos lugares mais inesperados. Sen ir mais lonxe, entre as xentes do mar de Bueu hai facetas que superan o que imaxinamos e as afeccións por temas do mar achégannos esta vez á vida e obra de Manolo Lamosa Martínez, nado en Beluso, onde é máis coñecido como Manolo *da Ghuela*. Embarcou con 15 anos e

Manuel Lamosa

traballou no mar durante co-renta máis. Nunca deixou de ir ao mar, ata xubilarse con 55 anos e como moitos outros do seu oficio téñen unha vida dura no seu haber, propia dos *“homes de ferro en barcos de madeira”*.

Son moitos os mariñeiros que ao alcanzaren a xubilación entreteñen o seu tempo practicando o

maquetismo naval, pero o que fai especial a Manolo é que estando aínda a bordo, xa ía facendo estas e outras moitas obras nos seus ratos de descanso. Semella difícil imaxinar a alguén facendo un traballo tan preciso dentro dun camarote, mentres o barco balancea ao son do mar...

Non podemos calcular canto tempo lle levaba facer unha destas obras porque, como el di: *“as veces tiña tempo pero nin inspiración nin ganas e outras veces tiña claro o que quería facer pero non tiña tempo, nin ganas”*. Aínda así fixo moitas cousas e todas elas teñen unha gran historia detrás.

1- O mapamundi. Na primeira foto podemos ver un mapamundi e varios barcos debaixo, dos que falaremos tamén. Con motivo do “500 aniversario do descubrimento da América” o autor quixo facer a súa orixinal

Mapamundi e maquetas

homenaxe, montando un “cadro de nós mariñeiros”, ao meu entender, mais que orixinal. Nel podemos ver as tres carabelas facendo a ruta ao novo mundo (realizadas en macramé). Dentro de cada continente implicado están, perfectamente elaborados, os famosos nós mariñeiros que tan típicos eran nesta época. Pero el dalle esta outra volta que o fai moito máis interesante que un simple cadro. Conta que a penas tiña sitio a bordo onde montar o cadro e rematouno no camarote do capitán, xa vindo para España. Era o único sitio onde cabía enteiro, aínda así, houbo que cortalo uns centímetros por falta de espazo.

Unha das carabelas realizadas en macramé

Rproducción da Kon Tiki

2- A balsa KON TIKI

As fontes de inspiración son diversas para el, por exemplo, estando embarcado no ano 1974, un compañeiro mexicano préstalle o libro “La expedición de la Kon Tiki” de Thor Heyerdahl (editorial Juventud) El séntese atraído pola historia, e xorde a inspiración, pódose en marcha para facer unha réplica da embarcación.

A expedición trataba de demostrar que se podía cruzar o Pacífico, dende as costas de Perú ata as illas do Mar del Sur (illas de Tuamotú/ Polinesia) nunha balsa feita con troncos de madeira de balsa, típica de Perú, na que seis intrépidos tripulantes se aventuraban para confirmar que era posible a teoría de que os poboadores das illas procedían da antiga civilización Inca. O nome do barco fai honor ao deus Tiki (fillo do sol)

Seguro que moitos xa coñecedes a historia, mais por respecto ao autor, non contarei máis detalles, para non facer *spoiler*.

3- Barco de xuncos: URU.

Esta vez inspirado nunha embarcación primitiva de xuncos “A expedición Uru” de Kitín Muñoz (editorial Plaza y Janes) Un novo equipo liderado por un español (kitin) fixo a mesma travesía 40 anos mais tarde. O mesmo Thor Heyerdahl se uniu ao grupo para facer unas millas con eles.

A balsa estaba feita por nativos en Bolivia e o mascarón de proa era una peza engadida posteriormente, unha cabeza de puma regalada por un artesán, realizada con xuncos de totora.

Realmente este foi o primeiro barco que fixo Manolo. Os xuncos foi recollelos pola praia de Lagos. Contábame el: - *“Tiña a idea na cabeza xa, leveinos para o barco e fun facendo... Non é feito a escala, aínda que as proporcións son bastante aproximadas ao orixinal. Traballaba no camarote, pero as veces ía para unha mesa que había na enfermería aproveitando que estaba libre.”*

Rproducción do Uru

4- Barco de cartón

Outro traballo interesante é esta fermosa embarcación feita de cartón ríxido das caixas do peixe. Esta vez inspirado nunha simple foto dunha folha de revista. *“Posiblemente é unha embarcación de orixe Exipcio, do Nilo. Hai unha replica no museo do Cairo, aínda que non se parece tanto como eu pensaba a esta versión sacada da foto que fixen eu.”*

Barco do Nilo

5 -Bote polbeiro e pertrechos varios

Non quería limitarse a barcos tan alleos e buscou un modelo da nosa terra, o bote polbeiro de Bueu.

Vendo as fotos é difícil de imaxinar o tamaño das pequenas pezas que leva o bote dentro, cada unha delas non supera os dous ou tres centímetros, o tamaño dun céntimo de euro, por facer unha comparación.

6- Outros barcos

Tén varios modelos inspirados en barcos clásicos, por exemplo este. Non sempre una imaxe recolle todo o que

se pode ver dunha obra. Hai moitas cousas que a miña cámara non pode captar: o cabestrante, a áncora, o temón, ... Por suposto que non lle falta detalle.

7- Miniaturas en botellas e bombillas

Tamén posúe unha ampla colección de barcos en pequenas botellas, incluso en bombillas de lanternas de man, pero das máis pequenas que poidamos atopar no mercado.

Esta arte é bastante frecuente entre moitos mariñeiros pero no caso de Manolo ten a súa dificultade engadida. Normalmente os barcos fanse fora das botellas e préganse, para introducilos no interior. Pero el arma todo o barco dentro. Todo un acto de minuciosidade, técnica e paciencia. É moi fácil dicilo, outra cousa é facelo así.

8- Variedades

Ademais ten outros traballos feitos con ósos da aleta dun peixe chamado burro, una variedade da familia do bacallao.

E por suposto que na casa dun artista podemos ver cousas tan orixinais como esta escada nunha árbore para subir a recoller os froitos. Ou mesmo unha mesa, feita dun carro de bois que ten unhas pezas a parte para ampliar, dende o eixo ata o carro, na que a familia ao completo pode agora degustar os manxares e gozar da vida en común. Esa vida en familia que non puido facer Manolo nos anos que estivo embarcado e que tanto se bota de menos, máis non só os que embarcan, tamén os que quedan en terra sofren a saudade, ben o sei.

